ומנין שבאנא. יהא וידוי זה: נאמר כפרה כאורב. במעשה עגל (שמות לב) "אולי אכפרה בעד חטאתכם". מה להלן באנא. "אנא חטא העם הזה וגו'": ומנין שבשם. אנא ה': בגדלת זרועך. "כפר לעמך ישראל אשר פדית ה'" (דברים כא): בשלמא אורב מעגלה לא ילף. לומר שיהא הזכרת השם: מפי דסוף. כבר עבר ולא אפשר לחזור: אלא מעגלה ערופה גילף מאורב. ותיבעי אלא: ופסקן. בהדי' מעשה עגלה ערופה במסכת סוטה (דף מו.) הכהנים אומרים כו': הכי גרסינן בשמה שאני מזכיר שמו של הקב"ה כו': מתני' כא לו למזרח. תורה אור

ומנין שבאנא? נאמר באן כפרה ונאמר בחרב כפרה מה להלן "באנא" אף כאן באנא ומנין שבשם נאמר באן כפרה ונאמרה בעגלה ערופה כפרה מה להלן בשם אף באן בשם אמר אביי בשלמא אורב מעגלה ערופה לא ילף, מאי דדוה הוה, אלא עגלה ערופה תילף מאורב, וכי תימא ה"נ, והתנן *הכהנים אומרים "כפר לעמך ישראל" ואילו באנא לא קא אמר, קשיא: "והן עונין אחריו:

*תניא רבי אומר "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו" אמר להם משה לישראל בשעה שאני מזכיר שמו של הקב"ה אתם הבו גודל, חנניה בן אחי ר' יהושע אומר "זכר צדיק לברכה" אמר להם נביא לישראל בשעי שאני מזכיר צדיק עולמים אתם תנו ברכה:

מתני' "בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח הסגן ממימינו וראש בית אב משמאלו ושם שני שעירים וקלפי היתה שם ובה שני גורלו של אשכרזיו היו יעשאן בן גמלא של זהב והיו מוכירים אותן לשבח. בן קטין עשה *"ב דד לכיור שלא היה לו אלא שנים ואף הוא עשה מוכני לכיור "שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה. מונבז המלך היה עושה כל ידות הכלים של יוה"כ של זהב. הילני אמי עשתה נברשת של זהב על פתח היכל היכל ואף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה. נקנור נעשו נסים לדלתותיו והיו מוכירין אותן לשבח: גמ' מדקאמר "לצפון המזבח" מכלל דמזבח לאו בצפון קאי מני ראב"י היא דתניא "צפונה לפני ה" שיהא צפון כולו פנוי דברי ראב"י והא רישא ר"א בר"ש היא? כולה ראב"י היא ותני [בבין האולם ולמזבח] הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו: אמר רב יהודה *המהלך לימין רבו תנן הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו ועוד *תניא *) שלשה שהיו מהלכין בדרך "הרב באמצע גדול בימינו וקטן משמאלו, וכן מצינו בשלשה מלאכי השרת שבאו אצל אברהם: מיכאל באמצע גבריאל בימינו ורפאל בשמאלו תרגומא רב שמואל בר פפא קמיה דרב אדא כדי "שיתכסה בו רבו, והתניא "המהלך כנגד רבו הרי זה בור, אתרי רבו הרי זה מגסי הרוח: דמצדד אצדודי: וקלפי היתה שם ובה שני גורלות: ת"ל "ונתן אהרן על שני השעירים גורלות [גורלות] של כל דבר, "יכול יתן שנים על זה ושנים על זה: ת"ל "גורל [א] (אחד) לה' וגורל [ב] (אחד) לעזאזל **) אין כאן לשם אלא גורל אחד ואין כאן לעזאזל אלא אחד, יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה ושל שם ושל עזאזל על זה: ת"ל "גורל אחד [לה'] אין כאן לה' אלא אחד ואין כאן לעזאזל אלא א', א"כ מה ת"ל "גורלות" שיהיו שניו: שלא יעשה אחד של זהב ואחד של כסף, אחד גדול ואחד קטן גורלות של כל דבר" פשיטא: לא צריכא לדתניא לפי שמצינו בציץ שהשם כתוב עליו והוא של זהב יכול אף זה כן? ת"ל "גורל גורל" "ריבה: ריבה של זית, ריבה של אגוז, ריבה של אשכרוע: בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור וכו': תנא "כדי שיהיו שנים עשר אחוז הכהנים העסוקין בתמיד מקדשין ידיהן ורגליהן בבת אחת תנא שחרית במילואו מקדש ידיו ורגליו מן העליון ערבית בירידתו מקדש ידיו ורגליו מן התחתון: ואף הוא עשה מוכני לכיור וכו': מאי מוכני? אמר אביי גילגלא דדוה משקעא ליה: מונבז המלך עשה כל ידות הכלים וכו': נעבדינהו לדידהו דזהב? אמר

יכול יתן שנים על זה. משמע דהכי פי' שנים שכתוב עליהם נשם יתן על שם ושנים שם שם עזאזל על שם עזאזל לבד בירושלמי פריך אהא דקתמר יכול יתן על שם ושל עזאזל על זה ולא דלא היא קמייתא משמע דב' על זה וב' על זה הייט שם שם ועזאזל על זה ועל זה ומתרץ הכי יכול משהו טתן של שם על שם ושל עזאזל על שם ושל עזאזל חלקין ויתן של שם על שם ושל עזאזל ושל עזאזל על שם: ת"ל גורל גורל ריבה. מיהו תימה לי דמתיקרא קתמר דמגורלות נפקא לן והדר מייתי ברייתא דמגורל גורל נפקא ליה ועוד דלעיל דרשינן מדכתיב גורלות שיהו שניהן שוין וי"ל דהא דקתני גורלות של כל דבר לאו ממשמעות דגורלות נפקא ליה אלא ה"ק תנא גורלות שאמרה תורה של כל דבר הן לאו מהכא נפקא אלא מגורל גורל ריבה:

יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה כו'. פירש"י ויבורר איזה שירלה נשם ואיזה שירלה לעזאזל וא"ל לפרש כן דממלא אלא היה הגורל קובעת אלא השם וקרא כתיב ועשהו חטאת ודרשינן מיניה בפרק ערף בקלפי (לקמן מ:) דלא השם עושהו חטאת אלא הגורל אלא ג"ל לפרש יכול יתן של שם ט' כמו שיש בירושל' לאחר שנתן של שם שם על שם ושל עזאזל על של עזאזל יחליף ויתן של זה על של זה לקיים מה שנאמר גורלות דמשמע גורלות על כל א' לא נמי לאחר שנקבעו יביא עוד ב' גורלות של שם ושל עזאזל ויעמ שם על שם ושל עזאזל על של עזאזל: אמר

רבינו חננאל

(היא שניני) [הא דשניני] כשנתנו פירור הוידוי אנא השם כו'. מני? ר. כתיב הכא כפרה וכתר בעיר ובעד ביתו. וכתיב בתורב כפרה שנאמר אתם המאתם המאה גדולה ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה בעד חטאתכם וכתיב וישב משה אל ה' ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה וגו' מה להלן בתורב וידוי כפרה באנא אף הכא באנא. וסמ"ל כי הוידוי בשם נמר כפרה מעגלה ערופה מה להלן בעגלה ערופה ב ש ם שנאמר כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי וגו' אף כפרה האמורה כאן בשם. ואקשינן דתנמור עגלה ערופה מאורב כפרה שנאמר ועלתה בקושיא: תניא רבי אומר כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו אמר ם ש ה לישראל בשעה שאני מזכיר את שמו של הקב"ה אתם המקשיבים ושומעין הבו גודל לאלהינו כלומר אמרו בשבח"ל: ירושלמי כשהיה כ"ג מוכיר את השם הקרובים היו נופלין על פניהם והרחוקים אומרים בשבח"ל: בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח וכו' ודיקנן מתני' מדקא "לצפון המזבח מכלל דמזבח לאו בצפון קאי מני ר' אליעזר בן יעקב היא דאוקימנא בפרקין קמא דרובא דבר פפא בדרדים קאי אליבא דר' אליעזר בן יעקב והוא סבורש בזבחים תחלת פרק איזהו מקומן של נחים דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר צפונה ואפ' שהוא פנוי מן הכלים ואפ' מזבח והא רישא דמתני' דקתני בא לו אצל פרו ופר היה עומד בין האולם ל מ ז ב ח אוקימנא לר' אליעזר בר' שמעון ופרקינן כולה ר' אליעזר בן יעקב היא ותני בגין האולם ולמזבח ולא בין האולם ולמזבח ממש כלומר לא צריכין צפון ממש: הסגן מימינו אמר רב יהודה המהלך לימין רבו הרי זה בור. ואקשינן עליה מסתני' דקתני הסגן מימינו

מו א מיי' פ"ש מהל' רוצח הלכה ג:
מז ב מיי' פ"ג מהל' עבודת יום"כ הל' כ:
מח ד ה מיי' פ"ג מהל' הלכה יח ופ"ה מהלכות ביאת המקדש הל' יד:
נ ו מיי' פ"ז מהלכות ת"ת הל' ה ופ"ש יד:
סי' רמב סעיף יז
נא ז מיי' שם פ"ה הל' ו סמ"ע שם סעיף סז:
נב ח ם מיי' פ"ג מהל' עבודת יום"כ הל' ח:
נג י מיי' פ"ג מהלכות כלי המקדש הל' יח:
מכילתא פ' כא

נוסח
מקורות דבא דרבנן "בגיון שם כבוד מלכותו לעולם ועד" בטומאת הבגדים הגם

נוסח
• מיקום ההגלה
• לשאר מ' אונטים ומאונטים לשבח
מבנה
לשאר מ' אונטים
ומאונטים לשבח בית המקדש ובכל מבנים אותם לשבח

נוסח
ל' מהלכין בדרך מהלכין בדרך...

נוסח
גורלות

נוסח
בגיים ומאונטים של הכיור

הגהות הב"ח
(ה) גם' נכנסת של זהב על פתח של היכל: (ב) רש"י ד"ה כא לו כו' שלא היו מכניסין הטעיים בין לאולם למזבח להגריל אלא: (ג) ר"ה מוכני כו' נגנג לנקוט כנור כ"ל ותיבת כו נמתק: (ד) ר"ה לשונה כו' קרב' יתי אל לפון: (ה) ר"ה והא ריאל ר"ל בר"ש היא דאמר: (ו) ר"ה כולה ראב"י היא ותני בגי' - כדין אולם:

[זבחים נט.]

[שלין לא.]

*) מס' דרך ארץ פ"ל [פירוקין מ:]

הגהות הגר"א
[א] גם' ושם גורל (אחד) תו"מ: [ב] שם וגורל (אחד) תו"מ:

(*) ר"ק א"ל: ונתן אהרן על שני השעירים גורלות ונתן אחד לה' ואחד לעזאזל

מזרח
נגיון
גליון השרים
גם' כרב נחמנ. עיין מנחות דף לא ע"ב תד"ה שאמצעי: שם יכול יתן שנים על זה. עיין תענית דף ג ע"א תד"ה מרגא וכסר"ת ל"ת

מערב

(**) ר"ל ג' ו' ז'

*) ר"ל ר"ה ד"ה כולה ראב"י היא ותני בגי' מ"ת המזבח. ל"ל כנגד מערב המזבח.

תוספות ישנים

מה להלן באנא כו'. ות"ת תרתי אלא מגלן יל דנתנה לא צריך קרא אחרא לומר מכל מקום לא נצרך מקרא כיון שאינו אלא אחורי רבו הרי זה גם רוח אלא דמצדד אצדודי פי' מקצתו כנגדו ומקצתו לאחוריו: ירושלמי המשה דברים היה הסגן מימינו ב' הסגן אומר לו אישי כ"ג הגבה ימינך ג' בתשיר אחו הסגן בימינו והעלהו ד' הגיף הסגן בסודרין ה' לא היה מתמנה בכהונה גדולה עד שהוא נעשה סגן וקלפי היתה שם ובה ב' גורלות של אשכרוע מהו אשכרוע מקינן: ר' פעמים היה כ"ג מוכיר השם בו ביום ששה בפר ג' בשעיר יאחד בגורלות הקרובים היו נופלים על פניהם והרחוקים היו אומרים בשבח"ל ואלו ואלו לא היו זוין משם עד שהיה מתעלם מהם שנאמר הי שמי לעולם לעלם כתיב: בראשונה היה אומר בקול רם משרבו הרצים היה אומרו בקול נמוך: בן קטין עשה כ"ב דד לכיור כו' תני כדי שיהו כ"ב אחיו הכהנים העסוקים בתמיד מקדשי' ידיהן ורגליהן בבת אחת כבר מ"ר אשהו כנגדו מקדש של שחר ר"נ וכן בו הוא

*) שם נזכרים כ"ש ליתא שיהא פנוי מכלום ולפי' ממנה:

הגהות מהר"ר לנדא
[ה] רש"י ד"ה כולה ראב"י וכו' דלא מעייל ליה כנגד מ"ת המזבח. ל"ל כנגד מערב המזבח: